

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Komparace regionů z pohledu rozvoje kulturních a sportovních příležitostí

Kateřina Raková

Bakalářská práce

2008

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav systémového inženýrství a informatiky
Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina RAKOVÁ**
Studijní program: **B6209 Systémové inženýrství a informatika**
Studijní obor: **Informatika ve veřejné správě**

Název tématu: **Komparace regionů z pohledu rozvoje kulturních
a sportovních příležitostí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- a. popis současného stavu (úvod do problematiky rozvoje regionů, regionální politika, kulturní a sportovní příležitosti v regionech);
- b. uživatelská definice faktorů ovlivňujících kulturní a sportovní příležitosti v regionech a sběr dat;
- c. komparace regionů z pohledu rozvoje kulturních a sportovních příležitostí;
- d. závěrečné zhodnocení, vlastní doporučení a návrhy.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

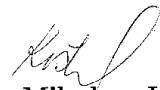
Seznam odborné literatury:

Kolektiv autorů. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 448 s. ISBN 80-86473-80-5.

KUNHART, J. Aktuální otázky rozvoje regionů: Sborník. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002. 230 s. ISBN 80-7194-481-5.

LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 70 s. ISBN 978-80-86754-74-1.

Vedoucí bakalářské práce:

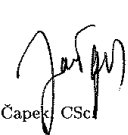

Ing. Miloslava Kašparová, Ph.D.
Ústav systémového inženýrství a informatiky

Datum zadání bakalářské práce:

15. října 2007

Termín odevzdání bakalářské práce:

19. května 2008

prof. Ing. Jan Čapek CSc.
děkan

L.S.

doc. Ing. Pavel Petr, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 15. října 2007

SOUHRN

Tato bakalářská práce je věnována problematice regionální politiky a rozvoji regionů se zaměřením na kulturu a sport. Cílem práce je definovat faktory, které mají vliv na rozvoj kultury a sportu v regionech. Pomocí vybraných faktorů jsou porovnány dva regiony z pohledu kulturních a sportovních příležitostí. Jako předmět komparace je zvolen Pardubický kraj a kraj Vysočina.

KLÍČOVÁ SLOVA

rozvoj regionů, regionální politika, kulturní potenciál, sport

TITLE

Komparison of regions from the view of development cultural and sports occasions

ABSTRACT

This bachelor work is dedicated to regional politics and to a regional development with intention to culture and sports. The main goal of this work is to define factors which influent culture and sports in regions. By means of the choice factors are compared two regions from the view of cultural and sports occasions. There is a comparison between two regions – Pardubice region and Vysočina region.

KEYWORDS

regional development, regional politics, cultural potential, sport

Obsah

Úvod.....	7
1 Úvod do problematiky rozvoje regionů	8
1.1 Důvody realizace regionální politiky.....	8
1.2 Pojmový aparát	8
1.3 Definice regionální politiky	9
1.4 Nástroje regionální politiky	10
1.5 Legislativní rámec regionální politiky	11
1.6 Programové zabezpečení české regionální politiky	11
1.7 Institucionální zabezpečení regionální politiky	12
2 Kulturní a sportovní příležitosti v regionech	13
2.1 Kulturní potenciál	13
2.2 Sportovní potenciál	14
3 Faktory ovlivňující kulturní a sportovní příležitosti v regionech	16
3.1 Definice faktorů pro oblasti kultury.....	16
3.1.1 Kulturní infrastruktura a služby	16
3.1.2 Výchova	17
3.1.3 Dobrovolné aktivity	18
3.1.4 Památky	18
3.1.5 Veřejný prostor	19
3.1.6 Podpora	20
3.1.7 Přeshraniční spolupráce	20
3.2 Definice faktorů pro oblasti sportu	21
3.2.1 Státní sportovní reprezentace.....	21
3.2.2 Péče, výběr a rozvoj talentů	22
3.2.3 Podpora významných sportovních akcí	22
3.2.4 Školní sportovní aktivity.....	22
3.2.5 Rozvoj činnosti v oblasti sportu pro všechny	23
3.2.6 Rozvoj a obnova materiálně technické základny sportovní infrastruktury.....	23
3.2.7 Podpora zdravotně postižených sportovců	24
3.2.8 Antidopingový program ČR	24
3.2.9 Podpora vědy a výzkumu.....	25
3.3 Formy sběru dat	25
3.4 Výsledky sběru dat.....	27
4 Komparace regionů z pohledu rozvoje kulturních a sportovních příležitostí	29
4.1 Základní geografická charakteristika regionů.....	29
4.1.1 Charakteristika Pardubického kraje	29
4.1.2 Charakteristika kraje Vysočina	30
4.2 Charakteristika kulturních a sportovních příležitostí zvolených regionů	31
4.2.1 Kultura a kulturní aktivity kraje Vysočina	31
4.2.2 Sportovní aktivity kraje Vysočina	32
4.2.3 Kultura a kulturní aktivity Pardubického kraje.....	33
4.2.4 Sportovní aktivity Pardubického kraje	34
4.3 Komparace Pardubického kraje a kraje Vysočina	35
4.3.1 Porovnání regionů podle jednotlivých obcí.....	35
4.3.2 Počet kulturních a sportovních zařízení v závislosti na počtu obyvatel	39
4.3.3 Porovnání okresů z pohledu kulturních a sportovních příležitostí	39
4.3.4 Porovnání krajských měst z pohledu kulturních a sportovních příležitostí ..	40
Závěr	42

Seznam použité literatury	44
Seznam zkratk	46
Přílohy.....	47

Seznam příloh

Příloha A	47
-----------------	----

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Členění území ČR	12
Tabulka č. 2 Faktory týkající se oblasti kulturní infrastruktury	17
Tabulka č. 3 Faktory týkající se oblasti výchovy	17
Tabulka č. 4 Faktory týkající se oblasti dobrovolných aktivit.....	18
Tabulka č. 5 Faktory týkající se oblasti památek.....	19
Tabulka č. 6 Faktory týkající se oblasti veřejného prostoru	19
Tabulka č. 7 Faktory týkající se oblasti podpory	20
Tabulka č. 8 Faktory týkající se oblasti přeshraniční spolupráce	21
Tabulka č. 9 Faktory pro oblast státní sportovní reprezentace	21
Tabulka č. 10 Faktory pro oblast péče, výběr a rozvoj talentů	22
Tabulka č. 11 Faktory pro oblast podpora významných sportovců	22
Tabulka č. 12 Faktory oblasti školních sportovních aktivit.....	23
Tabulka č. 13 Přehled faktorů pro oblast sportu pro všechny	23
Tabulka č. 14 Faktory sportovní infrastruktury	24
Tabulka č. 15 Faktory pro oblast podpora zdravotně postižených sportovců	24
Tabulka č. 16 Faktor oblasti antidopingový program ČR	24
Tabulka č. 17 Faktory oblasti podpora vědy a výzkumu	25
Tabulka č. 18 Vybrané faktory	27
Tabulka č. 19 Základní údaje o Pardubickém kraji	29
Tabulka č. 20 Základní údaje o kraji Vysočina	30
Tabulka č. 21 Celkový počet kulturních a sportovních zařízení.....	36
Tabulka č. 22 Hodnoty faktorů v závislosti na počtu obyvatel	39
Tabulka č. 23 Počet kulturních a sportovních zařízení v krajských městech	41

Seznam grafů

Graf č. 1 Podíl kulturních zařízení v Pardubickém kraji	37
Graf č. 2 Podíl kulturních zařízení v kraji Vysočina	37
Graf č. 3 Podíl sportovních zařízení v Pardubickém kraji	38
Graf č. 4 Podíl sportovních zařízení v kraji Vysočina	38
Graf č. 5 Rozdělení kulturních a sportovních zařízení podle okresů.....	40

Úvod

Regionální politika je realizována za účelem snižování meziregionálních disparit, tedy snaha o rovnoměrné a vyvážené postavení jednotlivých oblastí v rámci určitého území. Podmětem pro tvorbu regionální politiky je identifikace problému existence rozdílů mezi jednotlivými regiony.

Regionální politika má v České republice poměrně krátkou historii. Významným obdobím pro českou regionální politiku se stal konec 90. let 20. století. V souvislosti s tím bylo založeno Ministerstvo pro místní rozvoj, ústřední orgán státní správy ve věcech regionální politiky, a vláda přijala Zásady regionální politiky, stanovující základní pravidla pro její provádění. Se vznikem krajů nastal její rozmach a větší působnost krajských orgánů umožnila efektivnější rozvoj jednotlivých území.

Mezi významné oblasti, které spravují regionální orgány a na které je zaměřena tato bakalářská práce, patří kultura a sport. Kultura i sport jsou charakterizovány svými specifickými vlastnostmi odlišujícími se od ostatních odvětví a obě tyto činnosti přispívají ke kultivaci lidského potenciálu. Rozvoj kultury a sportu také souvisí s politikou cestovního ruchu, která představuje jedno z nejvíce se rozvíjejících odvětví národního hospodářství.

Cílem mé bakalářské práce je definovat faktory, které ovlivňují kulturní a sportovní dění v regionech a porovnání dvou regionů z hlediska rozvoje kulturních a sportovních příležitostí. Komparace bude provedena na základě hodnot zvolených faktorů. Předmětem bakalářské práce bude Pardubický kraj a kraj Vysočina.

1 Úvod do problematiky rozvoje regionů

1.1 Důvody realizace regionální politiky

Regionální politika nehrála v první polovině 90. let v České Republice (ČR) tak významnou roli jako je tomu ve většině zemí Evropské Unie (EU) i v rámci EU samotné. Lze identifikovat dva hlavní důvody této situace [8].

- Vlády ČR věnovaly v této době hlavní pozornost řešení transformačních problémů na úrovni celého státu, protože tyto problémy měly převážně makroekonomickou podstatu zasahující plošně celé území.
- Mezuregionální socioekonomické difference v ČR i přes jejich postupné prohlubování po zahájení transformace nebyly zpočátku tak velké jako ve většině zemí EU.

Příčiny meziregionálních rozdílů a vzniku tzv. problémových regionů jsou různorodé a projevují se v řadě forem, nicméně můžeme rozlišit tři hlavní typy těchto regionů [8]:

- regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji,
- regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů,
- regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími.

Jelikož existence příliš velkých rozdílů v sociálně ekonomické úrovni mezi jednotlivými regiony komplikuje další ekonomický rozvoj v rámci celého státu a může vyvolat ostré sociální i politické konflikty, ve většině zemí s tržní ekonomikou se přistoupilo k formulaci a praktické realizaci regionální politiky [8].

1.2 Pojmový aparát

Pojmem **regionální rozvoj** rozumíme růst socioekonomického a enviromentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. V tomto ohledu jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování popřípadě zmírňování regionálních disparit [13].

Regionálními **disparitami** se rozumí rozdíly v úrovni hospodářského, enviromentálního a sociálního rozvoje regionů v míře, která je celospolečensky uznána za nežádoucí.

Za regionální disparity nelze např. považovat rozdíly vyplývající z rozmanitosti podmínek jednotlivých regionů a z nich vyplývající rozdíly v kvalitě života např. v městských nebo venkovských oblastech, kde se výhody a nevýhody navzájem vyvažují [13].

Obecná definice **regionu** zní [10]: „*V nejobecnějším pojetí považujeme za region jakýkoliv územní celek, který je podle jednoho či více znaků (kritérií) vyčlenitelný z širšího území, jenž je pomocí těchto znaků vymezován pro konkrétní účel (ekonomické zájmy, vytváření informačních systémů, administrace), či jemuž v uspořádání území přísluší konkrétní funkce. V tomto smyslu se region uplatní i jako alternativa k termínům lokalita, okrsek a dalším, označujícím v zásadě již dále nedělené území jednotky.*“ Další všeobecnou definicí regionu je, že region představuje „*komplex, vznikající regionální diferenciací krajinné sféry*“.

Mikroregion je region malého geografického měřítka. V praxi se zpravidla jedná o účelové mikroregiony, sdružení obcí. V ČR jsou často vytvářeny za účelem získání společné podpory pro čerpání prostředků ze státních fondů a z fondů EU [16].

1.3 Definice regionální politiky

Vznik regionální politiky se datuje do 30. let 20. století, avšak ani v současné době nedošlo v teorii či v praxi alespoň k rámcovému sjednocení názorů na obsahové vymezení tohoto pojmu, které by mělo relativně universální platnost. Definice regionální politiky existuje celá řada, z nichž bych uvedla několik základních, které by mohly nejlépe vystihnout podstatu a účel regionální politiky.

Obecně lze regionální politiku definovat jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů. V tomto pojetí definují regionální politiku N. Vanhove a L. H. Klaassen [19] i P. Hall [6]. Uvádí definici, v níž „*regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive, které se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů*“ [20].

Ve výkladovém slovníku Dictionary of Human Geography [5] je regionální politika definována jako „*součást státní politiky, ovlivňující rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Regionální politika zahrnuje opatření*

napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malé naděje na přirozený ekonomický růst a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem“ [8].

Od regionální politiky se odlišuje pojem územní plánování, které se zabývá materiálním (technickým) řešením území.

1.4 Nástroje regionální politiky

Nástroje regionální politiky se obvykle člení do tří hlavních skupin [20]:

- makroekonomické nástroje (jejich užití je značně omezeno ostatními cíli národohospodářské politiky, např. snižování inflace, vyrovnanost platební bilance),
 - fiskální politika (např. regionalizace daní a odvodů, snížená sazba daní ve vybraných podporovaných regionech),
 - monetární politika (usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech aj.),
 - protekcionismus (např. uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech);
- mikroekonomické nástroje (jde o ovlivňování rozhodování ekonomických subjektů o jejich lokalizaci),
 - realokace pracovních sil (např. částečná úhrada nákladů na stěhování, výkup nemovitostí či podpora při nákupu nového bytu),
 - realokace kapitálu (kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, levné půjčky, snížené daně, subvence na dopravu apod.);
- ostatní nástroje (spíše výjimečné použití),
 - administrativní nástroje (správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti nevhodné z hlediska potřeb rozvoje území),
 - institucionální nástroje (např. regionální rozvojové agentury).

Nejvíce se osvědčily zvýhodněné úrokové podmínky a investiční dotace, příp. některé typy subvencí.

1.5 Legislativní rámec regionální politiky

Základní systémový, legislativní a institucionální rámec regionální politiky v ČR byl vytvořen v roce 2000 souborem zákonů přijatým v souvislosti se zaváděním krajského zřízení v ČR. Pro regionální politiku jsou v tomto smyslu klíčové:

- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení),
- zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze,
- zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

K těmto zákonům, pro regionální rozvoj v ČR, ještě patří zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

1.6 Programové zabezpečení české regionální politiky

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR ve smyslu zákona o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2000 Sb., vypracovává návrh strategie regionálního rozvoje.

Strategie regionálního rozvoje ČR má obsahovat zejména [20]:

- analýzu stavu regionálního rozvoje,
- charakteristiku slabých a silných stránek v rozvoji jednotlivých krajů a okresů,
- strategické cíle regionálního rozvoje v ČR,
- vymezení státem podporovaných regionů,
- doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti.

Ministerstvo pro místní rozvoj při vypracování návrhu strategie regionálního rozvoje využívá zejména [20]:

- statistické údaje,
- příslušné územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentaci podle zvláštního právního předpisu,
- limity využití území a zásady jeho organizace,
- principy ochrany a tvorby životního prostředí,
- programy rozvoje územního obvodu krajů.

1.7 Institucionální zabezpečení regionální politiky

Pro statistické monitorování a analýzy ekonomické a sociální situace v regionech byla v roce 1988 zavedena jednotná nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS). Česká republika byla historicky tradičně dělena na kraje odpovídající úrovni NUTS III, avšak kvůli vstupu do EU musela zavést mezi stát a kraje ještě jeden stupeň členění odpovídající úrovni NUTS II: regiony soudržnosti. Kromě tří úrovní NUTS ještě existují dvě nižší úrovně územně správního statistického členění, které však již nejsou určující pro rozdělení prostředků z fondů EU. Jedná se o tzv. místní administrativní jednotky (LAU) [12]. Způsoby členění území ČR zobrazuje Tabulka č. 1.

Tabulka č. 1 Členění území ČR [12]

Úroveň	Název	Počet jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regiony soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
LAU I	Okresy	76 + 15 pražských obvodů
LAU II	Obce	6 249

Úlohou státní úrovně je koncepční a výkonná činnost zákonodárných a výkonných složek státu v oblasti regionální politiky a podpory regionálního rozvoje, včetně zabezpečení prostředků státního rozpočtu a adekvátních legislativních opatření.

Úlohou krajské úrovně je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů krajů v oblasti regionálního rozvoje. Orgány kraje tvoří základní stavební jednotku pro tvorbu a realizaci regionálního rozvoje v ČR, spolupracují s ústředními úřady státní správy a koordinují zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje nadobecního významu.

Do 31. 12. 2002 bylo úlohou okresní úrovně dočasné zajišťování některých úkolů spojených s tvorbou a realizací podpory regionálního rozvoje (ve smyslu usnesení vlády č.258/99 a 511/99 byly okresní úřady zrušeny a jejich činnost od 1. 1. 2003 nahrazena obcemi s rozšířenou působností nebo kraji).

Úlohou obecní úrovně je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje, jejich iniciační činnost v oblasti řešení nadmístních problémů a definování nadmístních programů a jejich participace na realizaci regionálních programů [20].

2 Kulturní a sportovní příležitosti v regionech

Kultura a sport je jednou z možností využití volného času. Její zajištění a zpřístupnění výrazně ovlivňuje kvalitu života v regionu. Využití kulturního potenciálu patří mezi hlavní faktory regionálního rozvoje ČR a je součástí Strategie regionálního rozvoje ČR. Strategie regionálního rozvoje ČR se v rámci využití kulturního potenciálu zabývá těmito oblastmi:

- kulturní infrastruktura a služby,
- výchova,
- dobrovolné aktivity,
- památky,
- veřejný prostor,
- podpora,
- přeshraniční spolupráce.

Hlavním strategickým cílem státní politiky ve sportu je vytváření základních podmínek pro rozvoj sportu ve společnosti. Podpora sportu se týká těchto oblastí [14]:

- státní sportovní reprezentace,
- péče, výběru a rozvoje talentů,
- významných sportovních akcí,
- školních sportovních aktivit,
- rozvoje činnosti v oblasti sportu pro všechny,
- rozvoje a obnovy materiálně technické základny sportovní infrastruktury,
- zdravotně postižených sportovců,
- antidopingového programu ČR,
- vědy a výzkumu.

2.1 Kulturní potenciál

Kultura je významným faktorem života lidské společnosti, který podstatnou měrou napomáhá její integraci jako celku. Přispívá k rozvoji intelektuální, emocionální i morální úrovně každého občana a plní výchovně vzdělávací funkci.

Kultura má nejen integrační, edukativní a reprezentační funkci, ale je i významným hospodářským odvětvím. Spotřebovává sice prostředky ze státního rozpočtu a z rozpočtů komunálních, avšak podílí se také na jejich vytváření přímo, prostřednictvím daňových výnosů odvětví a nepřímo tím, že vytváří podmínky pro vznik příjmů státního i komunálních rozpočtů např. daňovými výnosy tzv. kulturního turismu. Součástí ekonomické funkce kultury je i to, že vytváří pracovní příležitosti pro řadu občanů.

Kultura plní důležitou sociální funkci. Přispívá k sebeidentifikaci občanů jako svobodných individualit i k identifikaci občanů se společenstvím, v němž žijí, s obcí, regionem i státem. Tato role kultury má značný motivační efekt. Participace na kultuře vytváří smysluplnou náplň volného času a je tak mj. důležitým preventivním faktorem před narkomanií, gamblerstvím, kriminalitou a dalšími sociálně patologickými jevy, jimiž je ohrožena zejména mládež [9].

Obecně přispívá k lepšímu vzájemnému pochopení mezi občany různého národnostního původu a je prostředkem boje proti xenofobii a rasismu. Účast na kulturním životě pomáhá osobám se zdravotním postižením začlenit se do společnosti zdravých občanů a překonat tak v jisté míře jejich postižení. Kultura má tedy i terapeutickou funkci.

Z těchto, a jistě i z řady dalších důvodů je potřebné, aby se orgány státní správy, a v souvislosti s reformou veřejné správy stále více orgány samosprávy, kulturou zabývaly. Jejich úlohou je především vytváření finančních, koncepčních, legislativních a do určité míry i organizačně institucionálních předpokladů pro podílení se občanů na kultuře [9].

2.2 Sportovní potenciál

Ve většině vyspělých zemí je v současné době stále výrazněji uznáván společenský význam sportu. Sport je činnost, která všeobecně přispívá ke kultivaci lidského potenciálu, a to jak po stránce fyzické, tak po stránce psychické. Sport tvoří významnou součást zdravého životního stylu a má přínos pro rozvoj osobnosti a sociálního vědomí jedince a velmi významná je i funkce výchovná. Zejména u mládeže provozování sportu umožňuje účelné využívání volného času a omezuje tak působení některých negativních vlivů (kouření, alkohol, drogy, hazardní hry aj.).

Sport je také přínosem pro národní hospodářství. Odvodem daní ze sportovní činnosti a služeb získává stát více prostředků, než poskytuje na podporu tělovýchovy a sportu formou dotací. Nelze opomenout ani vliv sportu, služeb a organizací na počet pracovních příležitostí.

Základním zákonem, který upravuje provozování sportu v ČR je zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. Sportovní činnost je v ČR organizována prostřednictvím:

- státních zařízení – školy, speciální sportovní zařízení patřící do správy MŠMT,
- sportovních klubů podporovaných z celospolečenských zdrojů,
- soukromých zařízení,
- sportovní kluby specializované na určitý sport,
- individuálně provozovaná sportovní zařízení aj.

Péče o sport patří mezi hlavní úkoly obcí. Sportovní politika obcí vychází z jejich potřeb a kulturně historických tradic. Sportovní možnosti v obci, regionu či kraji jsou zajišťovány zejména existencí sportovních zařízení, jejich technickým stavem, personálním zabezpečením a vlastní nabídkou sportovních aktivit. Obce se spolupodílejí jednak na financování sportu a zároveň také koordinují činnost sportovních subjektů ve prospěch obce, resp. svých občanů a kontrolují efektivnost vynaložených veřejných zdrojů. Sportovní subjekty naopak provádějí zpětnou kontrolu vůči obci.

3 Faktory ovlivňující kulturní a sportovní příležitosti v regionech

Na kulturní a sportovní příležitosti v regionech působí celá řada vlivů (faktorů), které významným způsobem ovlivňují rozvoj kultury a sportu samotného regionu. Následující část se zabývá návrhem a definicí faktorů pro jednotlivé oblasti kultury a sportu, které vychází ze Strategie regionálního rozvoje ČR. Pomocí těchto faktorů poté zmapují situaci v oblasti kultury a sportu dvou regionů: Pardubického kraje a kraje Vysočina. Na základě zjištěných informací budou porovnány oba kraje z hlediska kulturních a sportovních příležitostí.

3.1 Definice faktorů pro oblasti kultury

3.1.1 Kulturní infrastruktura a služby

Kulturní infrastruktura je v současné době výrazem dlouhodobého úsilí o zachování kulturních vzorců a tradic a je důležitým činitelem pro rozvoj regionů, měst a obcí. Je předpokladem pro rozvoj kulturních služeb a zároveň je nutná pro distribuci a obchod s kulturními produkty. Vedle toho fungující kulturní infrastruktura je důležitým činitelem pro příliv dlouhodobých, zejména zahraničních investic, neboť poskytuje příležitosti k trávení volného času, vzdělávání, společenského setkávání, a působí preventivně vůči negativním sociálním jevům.

Česká republika disponuje poměrně rozsáhlou a strukturovanou sítí kulturních zařízení. Problémem je morální i technologická zastaralost značné části infrastruktury pro kulturu a volný čas a přílišná vazba na státní rozpočet a nevyjasněný vztah k rozpočtům regionů a obcí. Specifickým problémem budování a modernizace infrastruktury je představa o počtech, kapacitě a rozmístění jednotlivých zařízení. Zejména ve městech je žádoucí rozšířit infrastrukturu pro nabídku příležitostí pro volný čas dětí a mládeže. Jedním ze způsobů překonání stavu by mělo být uplatňování e-governmentu. Jeho uplatnění však vyžaduje odborný i technický servis pro uživatele. Tuto roli by mohly velmi úspěšně hrát veřejné knihovny [11].

Je třeba, aby orgány veřejné správy (stát, obce i kraje), které vlastní nemovitosti využívané ke kulturním službám a činnostem, věnovaly dostatečné finanční prostředky na jejich udržování či rekonstrukci a vybavení. Cílem by mělo být dosažení takové kvality kulturní infrastruktury, která umožní poskytování služeb obyvatelům měst a obcí i návštěvníkům na dostatečné technické i společenské úrovni.

Pro oblast kulturní infrastruktury definuji faktory, které zobrazuje Tabulka č. 2.

Tabulka č. 2 Faktory týkající se oblasti kulturní infrastruktury [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fk1	Veřejná knihovna	počet, zdroj: regionální pracoviště ČSÚ
Fk2	Kino	
Fk3	Divadlo	
Fk4	Přírodní amfiteátr	
Fk5	Muzeum	
Fk6	Galerie	
Fk7	Ostatní kulturní zařízení	
Fk8	Středisko pro volný čas dětí a mládeže	
Fk9	Zoologická zahrada	
Fk10	Sakrální stavba	
Fk11	Hřbitov	
Fk12	Krematorium	
Fk13	Smuteční síň	

3.1.2 Výchova

Klíčovým prvkem kulturní politiky státu je výchova v oblasti vnímání kulturních hodnot a vytváření příznivého subjektivního vztahu k hodnotám v oblasti hmotné i nehmotné kultury.

V této souvislosti má význam nejen aktivní prezentace kultury a kulturních hodnot, ale i úroveň managementu kulturních zařízení (poskytovatelů kulturních služeb) a marketingu v oblasti kultury. Velkou váhu má i zajištění dostatečného informačního systému o kultuře a nabídce kulturních aktivit či příležitostí.

Pro tuto oblast definuji faktory, které zobrazuje Tabulka č. 3. Faktory Fk14 a Fk15 jsou sledovány v určitém časovém období.

Tabulka č. 3 Faktory týkající se oblasti výchovy [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fk14	Návštěvnost kulturních zařízení	počet, zdroj: NIPOS [15]
Fk15	Věkové složení účastníků kulturních zařízení	počet, zdroj: dotazníkové šetření
Fk16	Způsoby informovanosti obyvatelstva	odpovědi *, zdroj: dotazníkové šetření

* tisk, rozhlas, informační tabule, internet, jiné

3.1.3 Dobrovolné aktivity

Tradice spolkové činnosti a dobrovolných aktivit v oblasti kultury a umění trvá i v současnosti např. tradice ochotnických amatérských divadel. Charakter a zaměření dobrovolných kulturních aktivit jsou velmi různorodé a odvíjí se od tradic sídla či regionu, od demografické struktury, struktury zaměstnanosti atd. Jejich vliv na sociální soudržnost i kvalitu života v sídle je nesporný a jejich podpora z prostředků veřejných rozpočtů žádoucí, stejně jako podpora veřejné prezentace jejich aktivit např. v podobě festivalů, slavností či soutěží [11].

V rámci oblasti dobrovolných aktivit sledují faktory viz. Tabulka č. 4 a měření těchto faktorů probíhá ve sledovaném období.

Tabulka č. 4 Faktory týkající se oblasti dobrovolných aktivit [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fk17	Kulturní akce	počet, zdroj: obecní, městské, krajské úřady
Fk18	Návštěvnost kulturních akcí	počet, zdroj: statistické ročenky krajů a měst
Fk19	Věkové složení účastníků akcí	počet, zdroj: dotazníkové šetření
Fk20	Sdružení a organizace dobrovolných aktivit	počet, zdroj: obecní, městské, krajské úřady

3.1.4 Památky

Nemovité, movité a nehmotné kulturní dědictví ovlivňuje lokální i regionální identitu obyvatelstva nejvíce, když je vázáno k nejvýraznějším stavbám historické architektury. Patří sem muzea, památníky¹, galerie a památkové objekty, které jsou zpřístupněné návštěvníkům za vstupné. Patří sem hrady, zámky, kláštery, kostely, zříceniny, mlýny, věže apod. Památkové objekty jsou stále častěji vtahovány do společenského a kulturního života měst a obcí. Pořádají se zde nejen drobné kulturní programy (tanec, hraní hudebních skladeb v dobovém oděvu, šerm, scény ze života na zámku apod.) v rámci prohlídek, ale i výstavy, koncerty, divadelní představení apod.

Z památkových objektů na území České republiky je jich 12 zapsáno v seznamu UNESCO. Patří mezi ně historická centra Prahy, Českého Krumlova, Telče a Kutné Hory, vesnická rezervace Holešovice, poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou, Lednicko-valtický areál, areál Arcibiskupského zámku a Květné a Podzámecké zahrady v Kroměříži, renesanční zámek a historické centrum v Litomyšli, sloup Nejsvětější

¹ Památníkem se rozumí místnost, objekt, ve kterém je instalována expozice nebo výstava.

Trojice v Olomouci, vila Tugendhat v Brně a románsko gotická bazilika sv. Prokopa a židovská čtvrť v Třebíči.

Správou památkových objektů v regionech se zabývá Národní památkový ústav (NPÚ) a jeho územní odborná pracoviště.

Pro oblast památky definuji faktory, které zobrazuje Tabulka č. 5.

Tabulka č. 5 Faktory týkající se oblasti památek [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fk21	Hrady a zámky	počet, zdroj: NPÚ, Hrady.cz [7]
Fk22	Památky UNESCO	počet, zdroj: NPÚ
Fk23	Národní kulturní památka ¹	počet, zdroj: NPÚ
Fk24	Návštěvnost památek	počet, zdroj: NPÚ, statistické ročenky krajů

3.1.5 Veřejný prostor

Podstatným prvkem ovlivňujícím život komunit v obcích je kvalita veřejného prostoru obce. Veřejný prostor je definován následujícím způsobem [18]: „*Veřejné prostory jsou všechny nezastavěné prostory ve městě, které jsou volně (bezplatně) přístupné všem obyvatelům a návštěvníkům města, buď nepřetržitě nebo s časovým omezením (např. parky zavírané na noc). Základní charakteristikou veřejného prostoru je jeho obyvatelnost spojená s užitností pro obyvatele, musí sloužit obyvatelům města k provozování nejrůznějších činností pohybových (chůze, jízda na kole) a pobytových (sezení, hry).*“

Města i obce v posledních letech významně investují do úprav veřejných prostor, ale ne vždy promyšleně a s odpovídajícím výsledkem. Každý veřejný prostor by měl potěšit své návštěvníky a uspokojit některé jejich specifické požadavky jako např. poskytnutí služeb, možnosti zábavy a odpočinku.

Pro tuto oblast definuji faktory, které zobrazuje Tabulka č. 6.

Tabulka č. 6 Faktory týkající se oblasti veřejného prostoru [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fk25	Plocha veřejných prostorů	m ² , zdroj: dotazníkové a terénní šetření
Fk26	Kvalita veřejného prostoru	hodnocení: 1 – vyhovující, 2 – průměrná, 3 - nevyhovující, zdroj: dotazníkové a terénní šetření
Fk27	Postoj obyvatel k veřejnému prostoru	odpovědi: spokojen, celkem spokojen, nespokojen, zdroj: dotazníkové a terénní šetření

¹ Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda ČR nařízením za národní kulturní památky. Na území ČR se nachází více než 200 národních kulturních památek.

3.1.6 Podpora

Podpora české kultury je integrální součástí regionální politiky státu, jejímž cílem v této oblasti je jednak zachování integrity národního společenství a jednak podpory regionálních a lokálních subkultur. Jde nejen o zachování kulturních tradic, nýbrž i o stimulaci vzniku kvalitních kulturních inovací schopných obstát v konkurenci nadnárodní i globální. Dosažení kulturní svébytnosti regionů a lokalit je současně nutným předpokladem pro zajištění hlavních principů regionální politiky [11].

Role státu v podpoře regionálních a lokálních projektů v oblasti kultury je stále zatížena uvažováním, které upřednostňuje národní kulturní vzorce před vzorci regionálními a lokálními. Výsledkem jsou zvětšující se rozpory mezi vnímáním kulturních hodnot obyvatelstvem a postavením kulturních aktivit ve struktuře využití volného času.

Čerpání prostředků z fondů EU zaměřené na obnovu hmotného kulturního dědictví je vázáno nejenom na dotační politiku státu, nýbrž i na spolufinancování z veřejných i soukromých prostředků. Volba adekvátní aktivizace ekonomických zdrojů v oblasti hmotné kultury je tak závislá na schopnosti spolupráce místních, regionálních a státních aktérů památkové péče při tvorbě perspektivních projektů a volbě zdrojů pro jejich financování [11].

Pro tuto oblast definuji faktory, týkající se financování kultury viz. Tabulka č. 7:

Tabulka č. 7 Faktory týkající se oblasti podpory [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fk28	Výdaje na zachování a obnovu kulturních památek	Kč, zdroj:rozpočty měst a obcí
Fk29	Výdaje na pořádání kulturních akcí	
Fk30	Výdaje na provoz kulturních zařízení	
Fk31	Prostředky z fondů EU	
Fk32	Dotace na kulturu ze státního rozpočtu	
Fk33	Prostředky z rozpočtu krajského úřadu	
Fk34	Příjmy z činnosti kulturních zařízení	
Fk35	Tržby od obyvatel	
Fk36	Sponzorské dary a příspěvky	

3.1.7 Přeshraniční spolupráce

Významnou bariérou využití kulturních hodnot českých regionů byla uzavřenost ČR v 90. letech. Krokem pro překonání této situace je zejména vstup do EU a volný přeshraniční pohyb. Pro regiony po obou stranách hranice se otevřela možnost společného přístupu k využívání kulturního potenciálu území, tvorbu společných projektů a společné úsilí o získání evropských finančních prostředků. Spolupráce se vyvíjí také v oblastech vzdělávání

a zaměření aktivit ve volném čase (výměny mládeže, stáže studentů, sportovní akce atd.). V rámci rozvoje příhraničních oblastí vznikly Euroregiony jako dobrovolná zájmová sdružení krajů a obcí. Přeshraniční spolupráce je z evropského hlediska podstatnou formou integračních procesů jak ve smyslu odstraňování bariér mezi sousedícími společnostmi, tak ve smyslu využívání společného kulturního dědictví.

Pro oblast přeshraniční spolupráce jsem vymezila faktory, které jsou popsány v Tabulka č. 8.

Tabulka č. 8 Faktory týkající se oblasti přeshraniční spolupráce [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fk37	Existence svazků obcí	názvy svazků obcí, zdroj: dotazníkové šetření
Fk38	Existence mikroregionů	názvy mikroregionů, zdroj: RIS [17]
Fk39	Spolupráce s jinými regiony	odpovědi ANO, NE *, zdroj: dotazníkové šetření
Fk40	Přeshraniční spolupráce	odpovědi ANO, NE *, zdroj: dotazníkové šetření
Fk41	Spolupráce ve specifických oblastech	oblasti, zdroj: dotazníkové šetření

* v případě odpovědi ANO - s jakými regiony

3.2 Definice faktorů pro oblasti sportu

3.2.1 Státní sportovní reprezentace

Dosažení dobrého výsledku sportovní reprezentace na mezinárodním poli je vždy výsledkem dlouhodobé, náročné přípravy sportovců, počínaje výběrem talentů pro sport až po úspěšné vystoupení na olympijských hrách, či jiných světových soutěžích. Z tohoto důvodu je nutné vytvořit špičkové technické zázemí sportovcům pro kvalitní přípravu a silné finanční zázemí organizací pro provozování těchto forem sportu s možností organizovat v regionu významné sportovní akce.

Výkonnostní a vrcholový sport má soutěžní charakter a je zdrojem zábavy pro širokou veřejnost (fandovství). Je významným prostředkem účinné reklamy města nebo celého regionu, vytváří jeho image a tvoří důležitý motivační prvek pro sport dětí a mládeže (vzory, idoly).

Pro tuto oblast jsem vymezila faktory, které zobrazuje Tabulka č. 9.

Tabulka č. 9 Faktory pro oblast státní sportovní reprezentace [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fs1	Existence sportovních klubů	počet, zdroj: obce, města, kraje, statistické ročenky
Fs2	Reprezentace klubů	získaná ocenění, zdroj: dotazníkové šetření
Fs3	Významní sportovci	počet, zdroj: obce, města, kraje, kroniky obcí

3.2.2 Péče, výběr a rozvoj talentů

Péče, výběr a rozvoj talentů spočívá v podpoře činnosti sportovních tříd na základní škole a tříd se sportovní přípravou na gymnáziích a podpora činnosti Sportovních center mládeže. Dále je příprava talentované mládeže jednotlivců i klubů zajišťována cestou občanských sdružení a rezortních sportovních center. Velká část práce je závislá na (často nehonorané) práci trenérů či funkcionářů, kteří nemají ani zdaleka vytvořeny podmínky pro progresivní vývoj sportovců.

Přehled faktorů, které jsem vymezila pro tuto oblast, zobrazuje Tabulka č. 10.

Tabulka č. 10 Faktory pro oblast péče, výběr a rozvoj talentů [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fs4	Sportovní gymnázium	počet, zdroj: krajské úřady
Fs5	Organizace pro přípravu mládeže a talentů	počet, zdroj: dotazníkové šetření
Fs6	Akce na podporu talentů	počet, zdroj: dotazníkové šetření
Fs7	Technický stav prostorů pro trénink talentů	hodnocení od 1 do 3, zdroj: dotazníkové šetření
Fs8	Specifikace obce či regionu na daný sport	druh sportu, zdroj: dotazníkové šetření
Fs9	Počet talentovaných mladých sportovců	počet, zdroj: dotazníkové šetření

* 1 – vyhovující, 2 – průměrný, 3 – nevhovující

3.2.3 Podpora významných sportovních akcí

Úlohou této oblasti je podpora pořádání mezinárodních soutěží na území ČR na úrovni mistrovství světa, mistrovství Evropy v mládežnických kategoriích.

V této oblasti definuji tyto faktory viz. Tabulka č. 11.

Tabulka č. 11 Faktory pro oblast podpora významných sportovců [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fs10	Počet sportovních akcí	počet, zdroj: obecní, městské, krajské úřady, statistické ročenky
Fs11	Návštěvnost sportovních akcí	počet, zdroj: dotazníkové šetření nebo statistické ročenky
Fs12	Úroveň sportovních akcí	úroveň *, zdroj: dotazníkové šetření

* místní, okresní, krajská, celorepubliková, mezinárodní

3.2.4 Školní sportovní aktivity

Tato oblast souvisí jak s oblastí Sport pro všechny, tak s oblastí sportu výkonnostního (vrcholového). Spočívá ve vytvoření vhodných podmínek pro aktivity dětí a mládeže na školách formou sportovních klubů a sportovních kroužků, které by umožňovaly co největšímu počtu žáků optimální pohybový režim. Cílem je podnítit u dětí a mládeže zájem o sport, vypěstovat v nich potřebu sportu jako samozřejmé součásti zdravého životního stylu

a zároveň jim nabídnout smysluplnou zábavu, v rámci které mohou rozvíjet své schopnosti a dovednosti v oblasti sportu.

V této oblasti je možné sledovat faktory, které zobrazuje Tabulka č. 12.

Tabulka č. 12 Faktory oblasti školních sportovních aktivit [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fs13	Školní sportovní aktivity	názvy aktivit, zdroj: dotazníkové šetření
Fs14	Mimoškolní sportovní aktivity	názvy aktivit, zdroj: dotazníkové šetření
Fs15	Nabídka sportovních kroužků	druhy kroužků, zdroj: dotazníkové šetření
Fs16	Zájem o sportovní aktivity	počet, zdroj: dotazníkové šetření
Fs17	Zaměření školy na oblast sportu	druh sportu, zdroj: dotazníkové šetření
Fs18	Počet sportovních talentů na škole	počet, zdroj: dotazníkové šetření

3.2.5 Rozvoj činnosti v oblasti sportu pro všechny

Sportem pro všechny se rozumí organizovaný i neorganizovaný sport a sportovní volnočasové aktivity určené co největšímu počtu obyvatel. Spočívá ve vytvoření kvalitních a finančně dostupných možností sportovního využití a aktivní zábavy např. koupaliště, bazény, hřiště, ledová plocha, sportovní areály, sokolovny, rekreační střediska, areály se zaměřením na hasičský sport atd. Provozování sportu pro všechny prospívá zdravému životnímu stylu, umožňuje smysluplné trávení volného času, v zájmu seberealizace a aktivního odpočinku.

Pro oblast sportu pro všechny sledují informace o počtu koupališť, bazénů, hřišť, tělocvičen, stadionů a ostatních sportovních zařízení¹. Přehled těchto faktorů zobrazuje Tabulka č. 13.

Tabulka č. 13 Přehled faktorů pro oblast sportu pro všechny [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fs19	Koupaliště a bazény	počet, zdroj: regionální pracoviště ČSÚ
Fs20	Kryté bazény	
Fs21	Hřiště	
Fs22	Tělocvičny	
Fs23	Stadiony otevřené	
Fs24	Stadiony kryté	
Fs25	Zimní stadiony	
Fs26	Ostatní sportovní zařízení	

3.2.6 Rozvoj a obnova materiálně technické základny sportovní infrastruktury

Tato oblast se zabývá podporou rozvoje a obnovy materiálně technické základny sportovních organizací, sportovní reprezentace a sportovních zařízení měst a obcí.

Zde definují faktory, které jsou uvedeny v Tabulka č. 14.

¹ Ostatní sportovní zařízení - zahrnují: dráhy otevřené i kryté, sportovní haly, kryté jízdárny, ledové plochy přírodní i umělé, loděnice, herny, střelnice, lyžařské lanovky a vleky, zařízení pro neorganizovanou tělesnou výchovu (areály zdraví a běžecké stezky).

Tabulka č. 14 Faktory oblasti sportovní infrastruktury [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fs27	Počet sportovních zařízení	počet, zdroj: obecní, městské, krajské úřady, statistické ročenky
Fs28	Technický stav sportovních zařízení	hodnocení od 1 do 3 *, zdroj: dotazníkové šetření

* 1 – vyhovující, 2 – průměrný, 3 - nevhovující

3.2.7 Podpora zdravotně postižených sportovců

Hlavním úkolem této oblasti je podporovat sportovní přípravu handicapovaných sportovců a jejich účast na paralympijských hrách, deaflympiádách a dalších vrcholných světových soutěžích. Dále prostřednictvím grantového systému podporovat programy pomáhající vytvářet podmínky pro pravidelnou sportovní činnost hendikepovaných občanů a tím jim napomáhat v jejich resocializačním úsilí. Organizace, která se zabývá podporou zdravotně postižených sportovců v ČR, se nazývá Český svaz tělesně postižených sportovců (ČSTPS).

Pro tuto oblast je definují faktory, které zobrazuje Tabulka č. 15.

Tabulka č. 15 Faktory pro oblast podpora zdravotně postižených sportovců [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fs29	Existence organizací pro přípravu handicapovaných sportovců	počet, zdroj: ČSTPS
Fs30	Systém podpory zdravotně postižených sportovců	Kč, zdroj: ČSTPS
Fs31	Existence zařízení pro sportovní činnost hendikepovaných občanů	počet, zdroj: ČSTPS
Fs32	Sportovní akce s účastí handicapovaných sportovců	počet, zdroj: ČSTPS

3.2.8 Antidopingový program ČR

Přijmout příslušnou legislativu vyplývající z „*Antidopingového kodexu*“ přijatého v Kodani v r. 2003 a přijetí dlouhodobé strategie v oblasti informační, vzdělávací a výchovné politiky. V souladu s §4 odst. 2 zákona č.115/2001 Sb. o podpoře sportu, zabezpečovat činnost laboratoře dopingové kontroly v rozsahu stanoveném Mezinárodním olympijským výborem a mezinárodních standardů pro odběr vzorků a jejich analýzy [14].

V rámci této oblasti definují faktor Fs33 - Dopingová kontrola při sportovních akcích a informace o měřitelnosti tohoto faktoru podává Tabulka č. 16.

Tabulka č. 16 Faktor oblasti antidopingový program ČR [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fs33	Dopingová kontrola při sportovních akcích	odpovědi ANO, NE, zdroj: dotazníkové šetření

3.2.9 Podpora vědy a výzkumu

Jejím cílem je optimalizovat podmínky pro rozvoj vědy a výzkumu v oblasti sportu. Převzít část nákladů spojených s jejich zabezpečením na stát zařazením do grantového systému MŠMT.

Pro tuto oblast definuji dva faktory, které zobrazuje Tabulka č. 17:

Tabulka č. 17 Faktory oblasti podpora vědy a výzkumu [Vlastní]

Faktor	Název faktoru	Měřitelnost faktoru
Fs34	Činnost ve vědě a výzkumu	odpovědi ANO, NE, zdroj: dotazníkové šetření
Fs35	Počet přidělených grantů v regionu pro oblast sportu	počet, zdroj: dotazníkové šetření

3.3 Formy sběru dat

Analytické části této práce nejprve předchází zjišťování a sběr dat na základě definovaných faktorů. Pro porovnání obou krajů z hlediska kulturních a sportovních příležitostí je potřeba získat co největší počet informací. Informace pro svou práci jsem získala z různých zdrojů.

Nejprve jsem prováděla zjištění, jaká data, informace, dokumenty jsou již zpracovány a lze je využít pro tuto práci. Tato zjišťování jsem prováděla převážně prostřednictvím internetu nebo jsem hledala informace v různých článcích a tištěných publikacích.

Velkou část dat jsem získala na stránkách Českého statistického úřadu (ČSÚ), který vytváří a spravuje různě obsáhlé a různě aktualizované databáze. Pro tuto práci jsou potřebná zejména data na úrovni obcí. Český statistický úřad poskytuje data, která nepodléhají utajení podle zákona o statistice (89/1995 Sb.), rovněž za jednotlivé obce. Kromě toho ČSÚ poskytuje data i za jednotlivé mikroregiony, nebo jinak vymezené územní celky. O data na lokální úrovni se starají oddělení regionálních databází a krajská pracoviště ČSÚ. Vedle ČSÚ hrají specifickou roli statistická pracoviště některých ministerstev, v nichž vznikají velmi důležité regionální statistiky. Patří sem např. Ústav pro informace ve vzdělávání, Ústav zdravotnických informací a statistiky nebo Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Datovou základnu pro regionální statistiku ČSÚ tvoří regionální databáze, které se začaly budovat v 90. letech. Od roku 1991 se připravuje databáze s daty městské a obecní statistiky (MOS), za níž o tři roky později následovala databáze s údaji za okresy a kraje (KROK). Vybraná data jsou k dispozici na webových stránkách ČSÚ, na portálu veřejné správy

a čerpají z nich speciální informační systémy IRIS¹ nebo RAMIS². Pro regionální statistiku jsou využívány geografické informační systémy (GIS), které slouží pro názorné porovnání dosažené úrovně i dynamiky statistických jevů.

Základní statistické údaje o kultuře v ČR poskytuje také Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS). Tato instituce z pověření Ministerstva kultury ČR zabezpečuje státní statistickou službu za oblast kultury na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Jejím předmětem je zjišťování údajů o činnosti kulturních zařízení zřizovaných Ministerstvem kultury, dalšími orgány státní správy, kraji, obcemi, městy, občanskými sdruženími dle zákona 83/90 Sb., obecně prospěšnými společnostmi, církví, podnikatelskými subjekty aj.

Internetové zdroje a tištěné publikace jsou nedostačující pro tuto práci, proto je nutné doplnit ještě další chybějící nebo nedostupné údaje. Jako jedna z možností se nabízí vlastní šetření v terénu a dotazníková šetření. Tato forma je časově a organizačně velmi náročná a v této práci by se obtížně realizovala, jelikož se snažím vysledovat informace za jednotlivé obce dvou regionů. Z tohoto důvodu jsem se obrátila na příslušné úřady Pardubického kraje a kraje Vysočiny, kde mi na regionálních pracovištích krajských úřadů poskytli potřebné údaje a informace k tomuto tématu. Další informace jsem pak čerpala ze zdrojů [1], [2], [3] a [4].

Ke zjišťování informací o počtech kulturních a sportovních zařízení ve zvolených krajích jsem použila tyto vybrané faktory viz. Tabulka č. 18:

¹ Integrovaný regionální informační servis. Je využíván zejména pro přípravu strategických dokumentů regionálního rozvoje financovaného z národních zdrojů i z prostředků EU.

² Regionální a municipální informační systém konstruovaný pro podporu poznávacích, plánovacích a kontrolních činností orgánů a úřadů veřejné správy.

Tabulka č. 18 Vybrané faktory [Vlastní]

Faktor	Název faktoru
Fk1	Veřejná knihovna
Fk2	Kino
Fk3	Divadlo
Fk4	Přírodní amfiteátr
Fk5	Muzeum
Fk6	Galerie
Fk7	Ostatní kulturní zařízení
Fk8	Středisko pro volný čas dětí a mládeže
Fk9	Zoologická zahrada
Fk10	Sakrální stavba
Fk22	Památky UNESCO
Fk23	Národní kulturní památka
Fs4	Sportovní gymnázium
Fs19	Koupaliště a bazény
Fs20	Kryté bazény
Fs21	Hřiště
Fs22	Tělocvičny
Fs23	Stadiony otevřené
Fs24	Stadiony kryté
Fs25	Zimní stadiony
Fs26	Ostatní sportovní zařízení

3.4 Výsledky sběru dat

Výsledkem mého zjišťování a následného zpracování dat vznikly dvě matice o velikosti $m \times n$, kde m je počet řádků a n počet sloupců. Ve sloupcích jsou uvedené faktory, které jsem si předem nadefinovala a řádky tvoří obce, ve kterých se daný faktor vyskytuje. Celkem sleduji v každém kraji 21 faktorů, 12 pro kulturu a 9 se týká sportu.

Kraj Pardubický je popsán maticí O_p o velikosti 451×21 a zápis této matice vypadá takto:

$$O_p = \begin{bmatrix} Fk_{11} & \cdot & \cdot & Fs_{1n} \\ \cdot & & & \cdot \\ \cdot & & & \cdot \\ Fk_{m1} & \cdot & \cdot & Fs_{mn} \end{bmatrix}$$

Matice O_p je složena z vektorů $\vec{o_p}$ (obcí), které jsou tvořeny množinou hodnot sledovaných faktorů:

$\vec{o_p} = \{Fk1, Fk2, Fk3, Fk4, Fk5, Fk6, Fk7, Fk8, Fk9, Fk10, Fk22, Fk23, Fs4, Fs19, Fs20, Fs21, Fs22, Fs23, Fs24, Fs25, Fs26\}$.

Pro kraj Vysočina vznikla matice O_V o velikosti 636×21 a zápis této matice je:

$$O_V = \begin{bmatrix} Fk_{11} & . & . & Fs_{1n} \\ . & & & . \\ . & & & . \\ Fk_{m1} & . & . & Fs_{mn} \end{bmatrix}$$

Matice O_V je složena z vektorů $\vec{o_V}$ (obcí), které jsou tvořeny množinou hodnot sledovaných faktorů: $\vec{o_V} = \{Fk1, Fk2, Fk3, Fk4, Fk5, Fk6, Fk7, Fk8, Fk9, Fk10, Fk22, Fk23, Fs4, Fs19, Fs20, Fs21, Fs22, Fs23, Fs24, Fs25, Fs26\}$.

Pro zpracování dat a tvorbu tabulek jsem využila aplikaci MS Excel a MS Access. Takto zpracovaná data slouží jako vstup dat pro následující analýzy.

4 Komparace regionů z pohledu rozvoje kulturních a sportovních příležitostí

V této části provedu porovnání dvou regionů, Pardubického kraje a kraje Vysočina, na základě zvolených faktorů. Nejprve oba kraje stručně charakterizuji a dále se zaměřím na popis kultury a sportu v těchto krajích. Pomocí vybraných faktorů porovnáám oba kraje podle jednotlivých obcí, podle okresů, podle počtu obyvatel a krajských měst.

4.1 Základní geografická charakteristika regionů

4.1.1 Charakteristika Pardubického kraje

Pardubický kraj se nachází ve východní části Čech a sousedí s kraji Středočeským, Královéhradeckým, Olomouckým, Jihomoravským a Vysočinou. Ze severovýchodu je kraj ohraničen jižní částí Orlických hor a nejzápadnějšími svahy Hrubého Jeseníku. Jih a jihovýchod je lemován vrchovinnými oblastmi Žďárských vrchů a Železných hor, střed a západ kraje je tvořen úrodnou Polabskou nížinou.

Svou rozlohou 4 519 km² je Pardubický kraj pátým nejmenším krajem ČR. Nejvyšším bodem kraje je Králický Sněžník. Nejnižší bod kraje se nachází na hladině Labe u Kojic, při západní hranici kraje. Správním centrem Pardubického kraje jsou Pardubice. Kraj je tvořen 4 okresy: Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí s celkovým počtem 451 obcí. K 31. 12. 2006 v kraji žilo 507 751 obyvatel. Míra registrované nezaměstnanosti ke konci roku 2006 činila v kraji 6,91%. V Pardubickém kraji činil v roce 2006 hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele 64,7% [3]. Základní údaje o Pardubickém kraji zobrazuje Tabulka č.19.

Tabulka č.19 Základní údaje o Pardubickém kraji [Vlastní]

Klíčové údaje	
Sídelní město:	Pardubice, 89 725 obyvatel
Okresy:	Pardubice, Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí
Rozloha:	4 518 km ²
Počet obcí:	451, z toho 33 měst
Počet obyvatel:	507 425 obyvatel
Míra nezaměstnanosti:	6,9%
HDP na 1 obyvatele:	64,7%
Nejvyšší bod:	Králický Sněžník, 1 423 m n.m.
Nejnižší bod:	Labe u Kojic, na západní hranici kraje, 200 m n. m.

4.1.2 Charakteristika kraje Vysočina

Kraj Vysočina má centrální polohu v rámci ČR a sousedí s krajem Jihočeským, Středočeským, Pardubickým a Jihomoravským. Od sousedních regionů se kraj odlišuje členitostí území, vyšší nadmořskou výškou a řídkým osídlením. Povrch území je tvořen pahorkatinami Českomoravské vrchoviny.

Rozlohou 6 796 km² se kraj řadí mezi regiony nadprůměrné velikosti. Nejvýše položeným bodem je vrch Javořice v Javořické vrchovině na jihu okresu Jihlava s výškou 837 m n. m. Nejnížší bod cca 239 m n. m. se nachází na jihovýchodě okresu Třebíč v místě, kde řeka Jihlava opouští jeho území. Území kraje Vysočina se administrativně člení na 5 okresů a základní samosprávnou jednotkou jsou obce, kterých je v kraji 704. K 1. 1. 2007 žilo na Vysočině 511 645 obyvatel.

Ekonomická výkonnost kraje ve srovnání s ostatními regiony ČR je mírně pod průměrem. Při přepočtu HDP na 1 obyvatele tento ukazatel činí 84,3% průměru ČR. Míra registrované nezaměstnanosti dosáhla koncem roku 2006 hodnotu 7,10% [2].

Základní údaje o kraji Vysočina podává Tabulka č. 20.

Tabulka č. 20 Základní údaje o kraji Vysočina [Vlastní]

Klíčové údaje	
Sídelní město:	Jihlava, 50 916 obyvatel
Okresy:	Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč, Žďár nad Sázavou
Rozloha:	6 796 km ²
Počet obcí:	704
Počet obyvatel:	511 645 obyvatel
Míra nezaměstnanosti:	7,1%
HDP na 1 obyvatele:	84,3%
Nejvyšší bod:	Vrch Javořice, 837 m n.m.
Nejnižší bod:	Řeka Jihlava, na jihovýchodě okresu Třebíč, 239 m n. m.

4.2 Charakteristika kulturních a sportovních příležitostí zvolených regionů

V této části budu stručně charakterizovat kulturní a sportovní dění Pardubického kraje a kraje Vysočina.

4.2.1 Kultura a kulturní aktivity kraje Vysočina

Památky

Na území Vysočiny se nachází velké množství kulturních památek, hradů, zámků a církevních staveb. Z kulturních památek v kraji byly 3 zapsány na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Jsou jimi historické centrum města Telč, Poutní kostel Sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře a Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči. Dále se v kraji nachází 7 národních kulturních památek. K návštěvě lákají např. barokní zámek v Jaroměřicích nad Rokytnou nebo v Náměšti nad Oslavou, romantické středověké hrady Pernštejn, Roštejn, Kámen či Lipnice nad Sázavou. Dále se zde nacházejí významná střediska betlémářství v Třebíči a Třešti. Dlouholetou tradici v regionu Vysočina má také sklářství.

Kulturní infrastruktura

Na území kraje působí 52 muzeí a 71 galerií, které uchovávají a prezentují kulturní dědictví, historické a lidové tradice i současné umělecké směry. Zajímavostí je muzeum mapující jedinečné výkony českých a světových rekordmanů v Pelhřimově.

Významným způsobem se na kulturních a vzdělávacích aktivitách podílejí knihovny. Pět profesionálních knihoven – Krajská knihovna Vysočiny v Havlíčkově Brodě, příspěvková organizace kraje Vysočina, a pověřené knihovny v Jihlavě, Pelhřimově, Třebíči a Žďáru nad Sázavou - vykonávají tzv. regionální funkce, tj. poskytují základním knihovnám v kraji poradenské a vzdělávací služby, budují výměnné fondy, zapůjčují výměnné soubory knihovních dokumentů a zajišťují další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb. V roce 2006 bylo evidováno v kraji celkem 599 knihoven včetně poboček.

Důležitým partnerem zejména v oblasti propagace kulturních akcí a aktivit v kraji jsou kulturní centra a informační střediska.

Dobrovolné aktivity

Kraj podporuje lidové tradice, která jsou významné jak pro identifikaci obyvatel s územím, tak pro zvýšení atraktivity z hlediska cestovního ruchu. V kraji Vysočina je registrováno cca 40 folklorních souborů, které prezentují lidové tradice a zvyky regionu. V kraji je registrováno cca 80 divadelních spolků, jejichž počty se stále mění. Nadregionální působnost má Divadlo T. E. J. P. – divadlo mimořádné nonverbální produkce, které používá prvky tzv. nového cirkusu, tedy akrobacii a rytmiku. Jediná stálá profesionální divadelní scéna v kraji patří Horáckému divadlu Jihlava, které je příspěvkovou organizací kraje Vysočina, má kapacitu 305 míst a ročně se zde odehraje více než 200 představení.

Kraj věnuje velkou pozornost rozvoji aktivit volného času, kde nezastupitelnou roli představuje spolková a zájmová činnost obyvatel. Ta je v rámci kraje pravidelně podporována zejména grantovými programy Fondu Vysočiny. Pořádají se zde významné kulturní a společenské akce. Zvlášť jsou podporovány regionální postupové a národní přehlídky v oblasti neprofesionálního umění.

4.2.2 Sportovní aktivity kraje Vysočina

Kraj podporuje sport a sportovní aktivity kraje z grantových programů Fondu Vysočiny. K místům, kde lze vidět nejvyšší sporty na Vysočině patří Jihlava. Známy jsou především její hokejový klub HC Dukla Jihlava a fotbalisté FC Vysočina, v jejichž mužstvu působí celá řada národních reprezentantů. Atleti půlkaři se tradičně účastní Velké ceny Jihlavy. K nejmodernějším sportovištím v zemi se řadí areál Vodní ráj s řadou vodních atrakcí venku i v kryté hale. Zpestřením koupaliště se staly turnaje v plážovém volejbalu. Letiště v Henčově často hostí mistrovství v bezmotorovém létání nebo divácky přitažlivé letecké show. Tradici má i závodní plavání v čele s prestižními závody AXIS Cup.

Kvalitní rekreační zázemí nabízí Sportovní areál Kotlina se zimním stadionem a krytým plaveckým bazénem se slanou vodou v Havlíčkově Brodě. Posázavská cyklotrasa protíná Havlíčkův Brod a místní aeroklub nabízí zajímavé lety nad městem a okolím. K pravidelným sportovním akcím patří házenkářský turnaj Handball Help a Rallye Posázaví.

Do Nového Města na Moravě, nejvýznamnějšího lyžařského centra Vysočiny, se sjíždí každoročně běžecká špička na závod Světového poháru "*Zlatá lyže*". Pro milovníky zimních

sportů jsou zde k dispozici upravené běžecké i sjezdové tratě, v letním období pak nabízí okolí města nespočet možností pro pěší turistiku, cyklistiku i rybářství.

K dalším významným sportovním událostem v kraji patří běh městem Jarmily Kratochvílové v Holcově Jeníkově, motocyklové závody Veteran Rallye v Pacově, obec Dobronín pořádá turnaj dorostenek Bohemia Crystal Cup a Noční turnaj smíšených družstev ve volejbale, pěší turisté se v červnu scházejí na Měřínské padesátce, nejnáročnější umělý vodácký kanál v Evropě pravidelně hostí závody v raftingu (rafting na Trnávce), kam přijíždějí i osobnosti z oblasti kultury a politiky.

4.2.3 Kultura a kulturní aktivity Pardubického kraje

Památky

Na území Pardubického kraje najdou návštěvníci mnoho významných hradů, zámků a církevních památek. Především je nutné jmenovat krásný renesanční zámek v Litomyšli zapsaný na seznamu kulturního dědictví UNESCO. Milovníci památek a architektury mohou obdivovat zámecký areál v Moravské Třebové, zámek v Pardubicích s dochovaným unikátním opevňovacím systémem, rokokový skvost Nové Hrady a další. Mezi nejlépe dochované hrady patří Litice, hrad na ostrohu řeky Orlice, hrad Kunětická hora, za návštěvu stojí i hrady Košumberk a Svojanov. Mnohé historické areály o víkendech ožívají atraktivními kulturními programy.

Mezi nejvýznamnější církevní památky v Pardubickém kraji patří renesanční farní chrám sv. Bartoloměje v Pardubicích, úchvatný barokní klášter v Králíkách nebo poutní kostel P. Marie na Chlumku nedaleko Luže. K nejlépe dochovaným židovským památkám patří synagoga v Jevíčku, rozsáhlý židovský hřbitov a synagoga v Heřmanově Městci nebo lesní hřbitov v Luži.

Kulturní infrastruktura

V téměř každém městě Pardubického kraje se nachází muzeum nebo galerie, všechny svým způsobem jedinečné. K nejvýznamnějším patří Východočeské muzeum v Pardubicích s nádhernou expozicí skla, celoevropský význam má chrudimské Muzeum loutkářských kultur. Objekty lidové architektury stojí je možné navštívit ve skanzenu na Veselém Kopci u Hlinska. Českou historii představuje rozsáhlé Muzeum řemesel v Letohradě a zcela jinou

tématikou se zabývá Muzeum československého opevnění, které se nachází přímo v jedné z jeho pevností – v tvrzi zvané Bouda.

V Pardubicích má dlouhou historii také knihovnictví. Krajská knihovna zřízená Pardubickým krajem soustřeďuje knihovnické, bibliografické informace pro veřejnost i pro ostatní knihovny v kraji. Poskytuje svým návštěvníkům služby potřebné pro jejich vzdělávání, práci, podnikání a trávení volného času s možností využívání on-line PC stanic. Vedle Krajské knihovny v centru města studenti i veřejnost hojně využívají i Univerzitní knihovnu. Celkem je v Pardubickém kraji evidováno 426 veřejných knihoven.

Dobrovolné aktivity

Pardubický kraj nabízí řadu kulturních akcí místního i národního významu. K nejvýznamnějším kulturním zařízením v kraji patří Východočeské divadlo Pardubice. Hrají se zde představení nejen domácího, ale i hostujících souborů a probíhá tu i každoroční GRAND Festival smíchu. Východočeské divadlo je největší a zároveň provozně nejnákladnější příspěvková organizace, má kapacitu 452 míst, ročně se zde odehraje více než 320 představení. Diváci shlédnout činohru i na scénách nádvoří pardubického zámku či hradu Kunětická hora a v Divadle 29. Ve městě působí i amatérský soubor Divadla Exil.

V oblasti kultury plní důležitou roli ještě dvě příspěvkové organizace. Jedná se o Komorní filharmonii Pardubice, sídlící v Domě hudby, a Kulturní dům Dubina. Ten je pořadatelem mnoha kulturních akcí, z nichž k nejznámějším patří festival klasické hudby Pardubické hudební jaro, Zrcadlo umění v rámci Městských slavností, folklórní festival Pardubice – Hradec Králové včetně Pernštýnské noci a další. Milovníci filmu mají od podzimu 2006 možnost navštěvovat nově vybudované Multikino Cinestar v Pardubicích.

4.2.4 Sportovní aktivity Pardubického kraje

V oblasti sportu patří Pardubický kraj k nejvýznamnějším regionům ČR a Pardubice bývají právem označovány jako „*město sportu*“. Každoročně se zde koná řada sportovních událostí, mnohé z nich s mezinárodní účastí. Světově známými sportovními akcemi jsou Velká pardubická steplechase či plochodrážní závod Zlatá přilba. K dalším známým akcím se řadí např. tenisová Juniorka a šachisté se utkávají každým rokem v červenci na mezinárodním turnaji Czech open. Pardubice proslavil jejich hokejový tým HC Moeller Pardubice. Vysokou

návštěvností se může pyšnit nově zrekonstruovaná ČEZ aréna, na hokejová utkání pravidelně přichází více než 8 000 diváků.

Vedle hokejových utkání se ČEZ aréna využívá i pro basketbal, florbal a futsal, často se zde konají i kulturně společenské akce. Širší veřejnosti je určena pravidelná akce "*Pardubice na bruslích*" - jízda městem na kolečkových bruslích a na kolech. Celoročně hojně navštěvován je Plavecký areál Pardubice, v letním období také koupaliště Cihelna. Oba areály nabízejí mnoho vodních atrakcí. Městem a jeho okolím prochází hustá síť cyklotras. V široké sportovní nabídce si každý najde něco pro sebe.

Dalším sportovní centrem je město Svitavy, které disponuje mnoha sportovišti jako jsou tenisové a volejbalové kurty, kryté tenisové haly, lehkootletický a fotbalový stadion, florbalové hřiště, krytý plavecký bazén a další. Sportovní hala Na Střelnici slouží vrcholovým kláním od roku 2001. Nedílnou součástí haly tvoří umělá horolezecká stěna, kde probíhají Závody českého poháru mládeže. Mladí lidé mohou využívat skate-park, kde si na své přijdou vyznavači skateboardingu a jízdy na in-line bruslích.

V obci Dolní Morava pod Kralickým Sněžníkem nabízí ideální sportovní vyžití lyžařský areál SKI SNĚŽNÍK. V Poběžovické kotlině u Holic se již od roku 1951 nepřetržitě konají motokrosová závody "*O štít města Holic*", svou tradicí nemají ve světě konkurenci.

4.3 Komparace Pardubického kraje a kraje Vysočina

V této části provedu komparaci Pardubického kraje a kraje Vysočina pomocí vybraných faktorů. Nejprve porovnáám oba kraje podle jednotlivých obcí, dále podle okresů, podle počtu obyvatel a nakonec porovnáám obě krajská města. Vybrané údaje obou regionů sleduji za období roku 2006.

4.3.1 Porovnání regionů podle jednotlivých obcí

Ze součtu absolutních hodnot sledovaných faktorů (viz. Tabulka č. 21) je patrné, že v kraji Vysočina se vyskytuje více kulturních zařízení (o 14% více) než v Pardubickém kraji. Naopak Pardubický kraj disponuje větším množstvím sportovních zařízení (o 8% více). Toto rozdělení je způsobeno tím, že kraj Vysočina má oproti Pardubickému kraji větší rozlohu a nachází se zde více obcí.

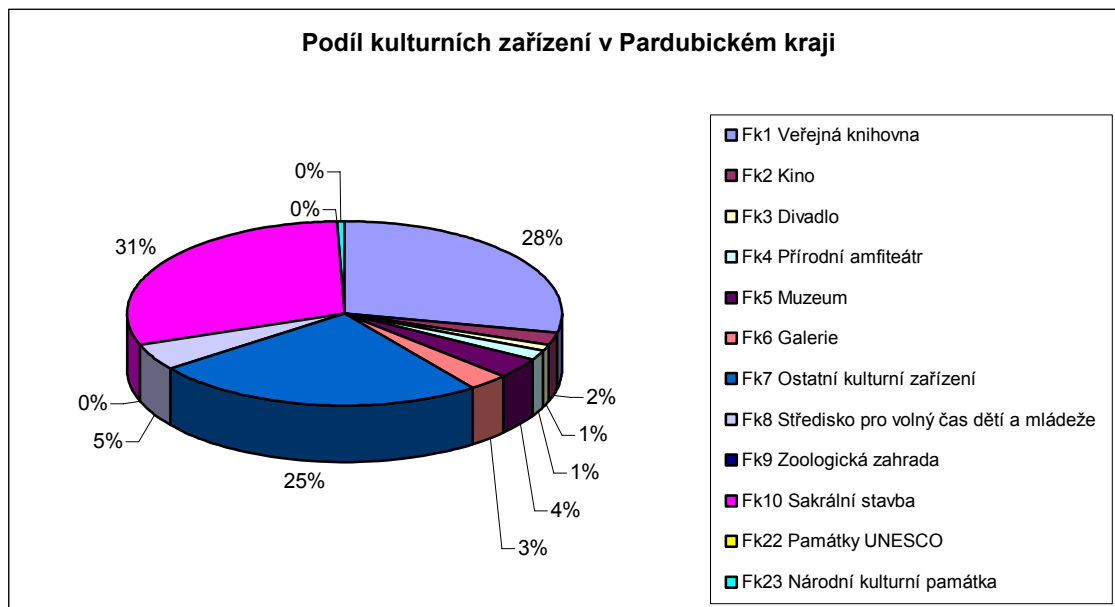
Při přepočtu hodnot na obce a rozlohu se situace mění. V Pardubickém kraji připadá na 1 obec více kulturních (o 8% více) a sportovních zařízení (o 22% více) než v kraji Vysočina. Stejně je tomu i v případě přepočtu hodnot na rozlohu. Na plochu o velikosti 10 km² připadá v Pardubickém kraji o 6% více kulturních zařízení a o 20% více sportovních zařízení než v kraji Vysočina.

Tabulka č. 21 Celkový počet kulturních a sportovních zařízení [Vlastní]

Přehled faktorů	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Pardubický kraj na 1 obec	Kraj Vysočina na 1 obec	Pardubický kraj na 10 km ²	Kraj Vysočina na 10 km ²
Fk1 Veřejná knihovna	426	599	0.94	0.85	0.94	0.88
Fk2 Kino	35	44	0.08	0.06	0.08	0.06
Fk3 Divadlo	18	7	0.04	0.01	0.04	0.01
Fk4 Přírodní amfiteátr	22	30	0.05	0.04	0.05	0.04
Fk5 Muzeum	54	52	0.12	0.07	0.12	0.08
Fk6 Galerie	46	71	0.10	0.10	0.10	0.10
Fk7 Ostatní kulturní zařízení	374	681	0.83	0.97	0.83	1.00
Fk8 Středisko pro volný čas dětí a mládeže	70	54	0.16	0.08	0.15	0.08
Fk9 Zoologická zahrada	0	1	0.00	0.00	0.00	0.00
Fk10 Sakrální stavba	454	478	1.01	0.68	1.00	0.70
Fk22 Památky UNESCO	1	3	0.00	0.00	0.00	0.00
Fk23 Národní kulturní památka	7	10	0.02	0.01	0.02	0.01
Fs4 Sportovní gymnázium	1	1	0.00	0.00	0.00	0.00
Fs19 Koupaliště a bazény	57	85	0.13	0.12	0.13	0.13
Fs20 Kryté bazény	11	15	0.02	0.02	0.02	0.02
Fs21 Hřiště	712	785	1.58	1.12	1.58	1.16
Fs22 Tělocvičny	340	318	0.75	0.45	0.75	0.47
Fs23 Stadiony otevřené	48	43	0.11	0.06	0.11	0.06
Fs24 Stadiony kryté	1	0	0.00	0.00	0.00	0.00
Fs25 Zimní stadiony	19	18	0.04	0.03	0.04	0.03
Fs26 Ostatní sportovní zařízení	295	194	0.65	0.28	0.65	0.29
Kultura celkem	1507	2030	3.34	2.88	3.34	2.99
Sport celkem	1484	1459	3.29	2.07	3.28	2.15
Celkem	2991	3489	6.63	4.96	6.62	5.13

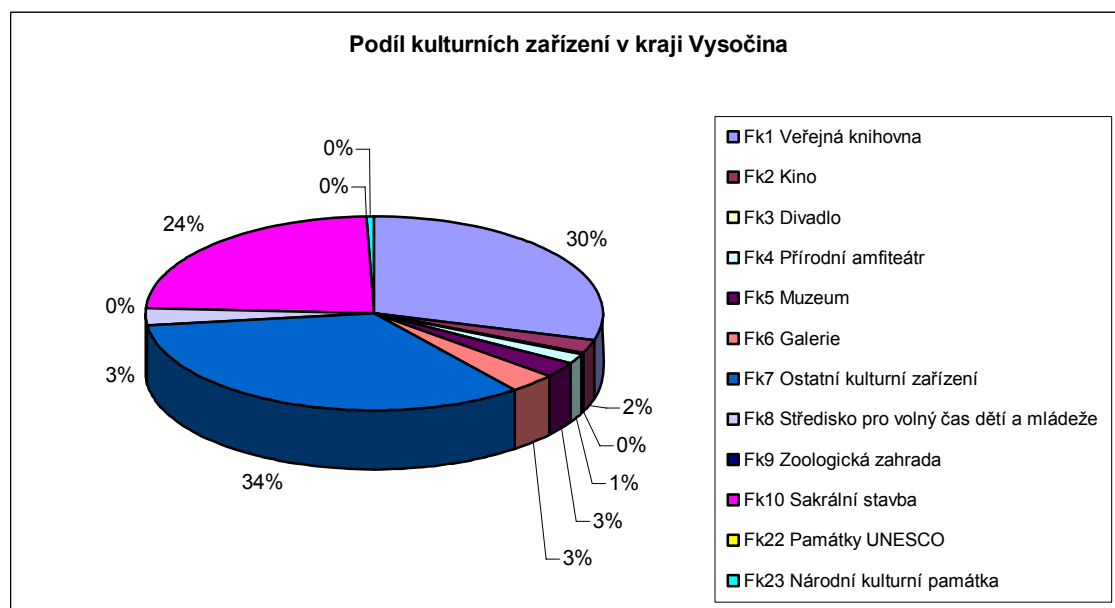
Z celkového počtu sledovaných faktorů (jak zobrazuje Graf č. 1) v Pardubickém kraji mají v oblasti kultury největší zastoupení tyto faktory: sakrální stavba (31%), veřejná knihovna (28%) a ostatní kulturní zařízení (25%).

Graf č. 1 Podíl kulturních zařízení v Pardubickém kraji [Vlastní]

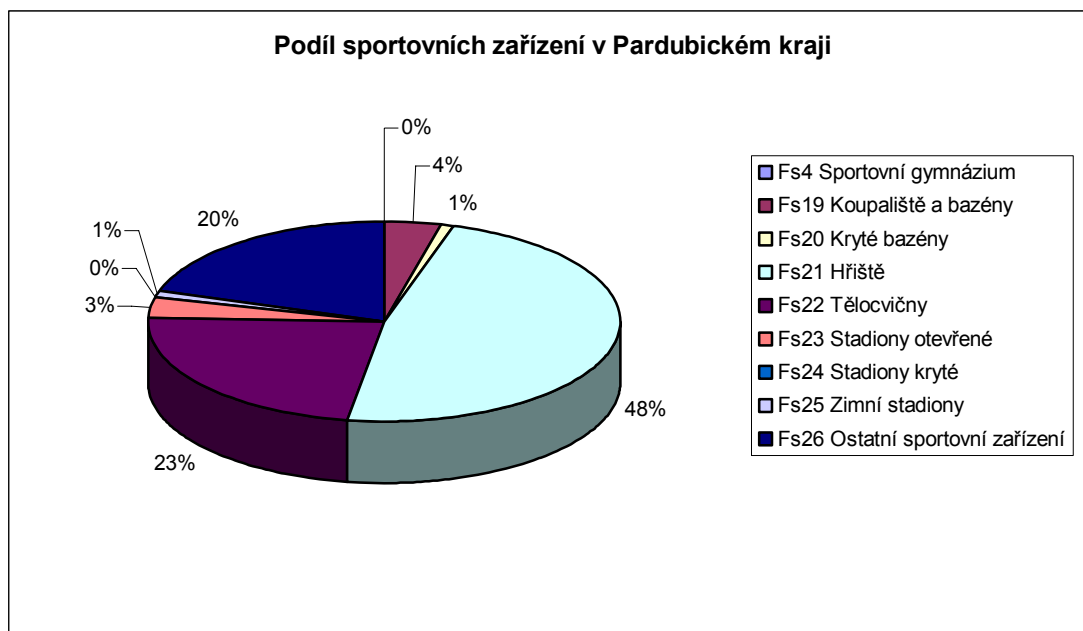
Z celkového počtu zjištěných faktorů (viz. Graf č. 2) na Vysočině mají v kultuře největší zastoupení : ostatní kulturní zařízení (34%) ostatní kulturní zařízení, veřejná knihovna (30%) a (24%) sakrální stavba.

Graf č. 2 Podíl kulturních zařízení v kraji Vysočina [Vlastní]

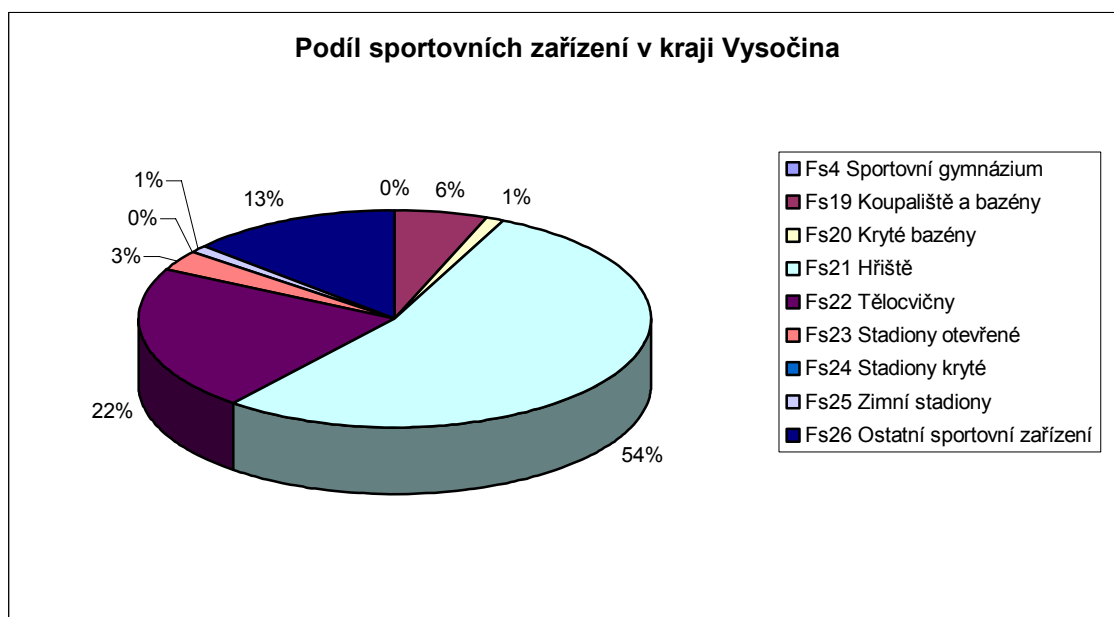
Z faktorů definovaných pro oblast sportu mají v Pardubickém kraji největší zastoupení hřiště (48%), dále tělocvičny (23%) a ostatní sportovní zařízení (20%). Podrobněji viz. Graf č. 3.

Graf č. 3 Podíl sportovních zařízení v Pardubickém kraji [Vlastní]

V kraji Vysočina mají největší podíl jak zobrazuje Graf č. 4 také hřiště (54%), dále tělocvičny (22%) a ostatní sportovní zařízení (13%).

Graf č. 4 Podíl sportovních zařízení v kraji Vysočina [Vlastní]

4.3.2 Počet kulturních a sportovních zařízení v závislosti na počtu obyvatel

Při porovnávání obou regionů se musí přihlídnout také k tomu, že se oba kraje od sebe liší nejen rozlohou, ale i počtem obyvatel. Na Vysočině žije o 4220 více obyvatel než v Pardubickém kraji, avšak na hodnotách faktorů se to příliš neprojevílo a procentuální rozdíl zůstává stejný. Tabulka č. 22 zobrazuje kolik kulturních a sportovních zařízení připadá v každém kraji na 10 tisíc obyvatel. V tomto případě lze konstatovat, že v kraji Vysočina připadá na 10 tisíc obyvatel více kulturních zařízení (o 14% více) než v Pardubickém kraji. Naopak v počtu sportovních zařízení je na tom lépe Pardubický kraj (o 2% více) avšak v počtu hřišť a koupališť je na tom lépe kraj Vysočina.

Tabulka č. 22 Hodnoty faktorů v závislosti na počtu obyvatel [Vlastní]

Přehled faktorů	Pardubický kraj na 10 tis. obyvatel	Kraj Vysočina na 10 tis. obyvatel
Fk1 Veřejná knihovna	8.40	11.71
Fk2 Kino	0.69	0.86
Fk3 Divadlo	0.35	0.14
Fk4 Přírodní amfiteátr	0.43	0.59
Fk5 Muzeum	1.06	1.02
Fk6 Galerie	0.91	1.39
Fk7 Ostatní kulturní zařízení	7.37	13.31
Fk8 Středisko pro volný čas dětí a mládeže	1.38	1.06
Fk9 Zoologická zahrada	0.00	0.02
Fk10 Sakrální stavba	8.95	9.34
Fk22 Památky UNESCO	0.02	0.06
Fk23 Národní kulturní památka	0.14	0.20
Fs4 Sportovní gymnázium	0.02	0.02
Fs19 Koupaliště a bazény	1.12	1.66
Fs20 Kryté bazény	0.22	0.29
Fs21 Hřiště	14.03	15.34
Fs22 Tělocvičny	6.70	6.22
Fs23 Stadiony otevřené	0.95	0.84
Fs24 Stadiony kryté	0.02	0.00
Fs25 Zimní stadiony	0.37	0.35
Fs26 Ostatní sportovní zařízení	5.81	3.79

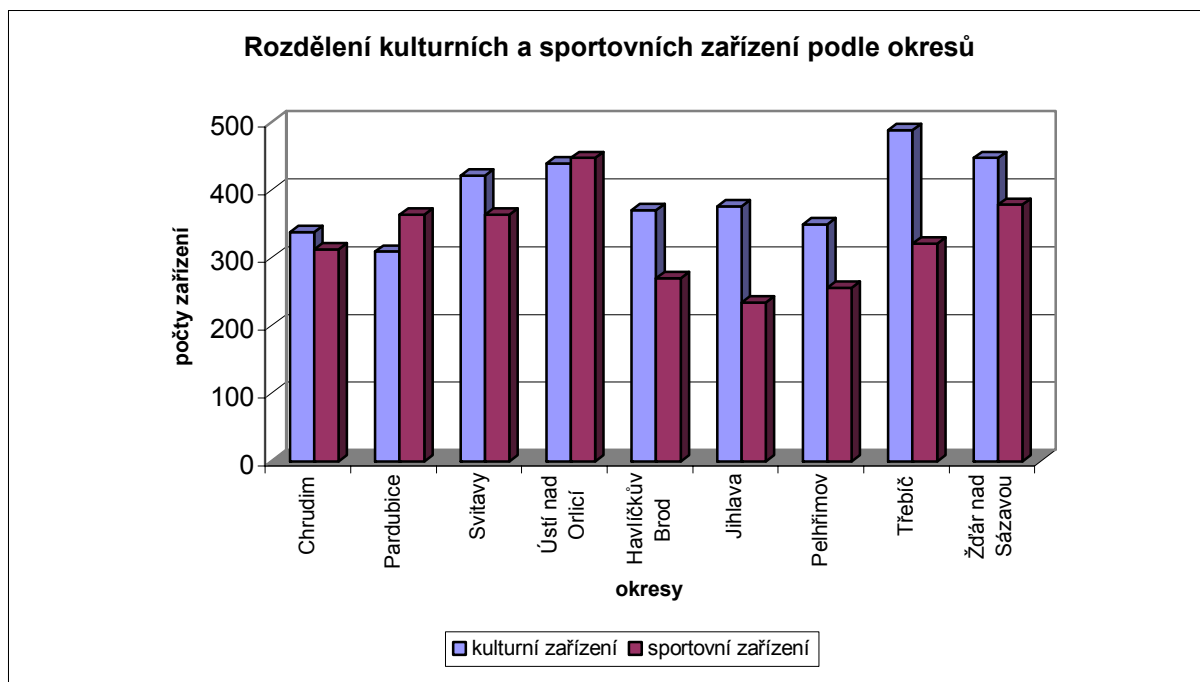
4.3.3 Porovnání okresů z pohledu kulturních a sportovních příležitostí

Podrobný přehled o hodnotách sledovaných faktorů podle okresů obsahuje Příloha A. Jak lze vidět v Graf č. 5, nejvyšší počet kulturních zařízení připadá okresu Třebíč a Žďár nad Sázavou. Což je způsobeno také tím, že tyto dva okresy jsou největší a mají nejvíce obcí.

Poslední místo připadá okresu Pardubice, který je svou rozlohou nejmenší s nižším počtem obcí.

V oblasti sportu se nejlépe umístily okresy Ústí nad Orlicí a Žďár nad Sázavou. Nejnižší místo v počtu sportovních zařízení připadá okresu Jihlava.

Graf č. 5 Rozdělení kulturních a sportovních zařízení podle okresů [Vlastní]

4.3.4 Porovnání krajských měst z pohledu kulturních a sportovních příležitostí

Z relativních hodnot sledovaných faktorů je patrné, že větší zastoupení v počtu kulturních (o 20% více) i sportovních zařízení (o 16% více) mají Pardubice. Jihlava si vede lépe zejména v počtu galerií, krytých bazénů a nachází se zde také zoologická zahrada.

Při přepočtu hodnot na počet obyvatel se situace mění ve prospěch Jihlavy. Počet kulturních zařízení v Jihlavě převažuje o 8% a počet sportovních zařízení o 12%. Porovnání krajských měst zobrazuje Tabulka č. 23.

Tabulka č. 23 Počet kulturních a sportovních zařízení v krajských městech [Vlastní]

Přehled faktorů	Pardubice	Jihlava	Pardubice na 10 tis. obyvatel	Jihlava na 10 tis. obyvatel
Fk1 Veřejná knihovna	13	4	1.45	0.79
Fk2 Kino	4	2	0.45	0.39
Fk3 Divadlo	4	2	0.45	0.39
Fk4 Přírodní amfiteátr	0	1	0.00	0.20
Fk5 Muzeum	2	1	0.22	0.20
Fk6 Galerie	9	15	1.00	2.95
Fk7 Ostatní kulturní zařízení	18	4	2.01	0.79
Fk8 Středisko pro volný čas dětí a mládeže	7	3	0.78	0.59
Fk9 Zoologická zahrada	0	1	0.00	0.20
Fk10 Sakrální stavba	10	11	1.11	2.16
Fk22 Památky UNESCO	0	0	0.00	0.00
Fk23 Národní kulturní památka	1	1	0.11	0.20
Fs4 Sportovní gymnázium	1	0	0.11	0.00
Fs19 Koupaliště a bazény	2	1	0.22	0.20
Fs20 Kryté bazény	1	3	0.11	0.59
Fs21 Hřiště	42	31	4.68	6.09
Fs22 Tělocvičny	27	25	3.01	4.91
Fs23 Stadiony otevřené	8	3	0.89	0.59
Fs24 Stadiony kryté	0	0	0.11	0.00
Fs25 Zimní stadiony	2	1	0.22	0.20
Fs26 Ostatní sportovní zařízení	23	14	2.56	2.75

Závěr

Cílem mé bakalářské práce byla komparace regionů z pohledu rozvoje kulturních a sportovních příležitostí.

Celá práce je rozdělena do několika částí, které na sebe navazují. První kapitola se věnuje problematice rozvoje regionů, regionální politice a s ní souvisejícím nástrojům, jsou zde popsány druhy problémových regionů a vysvětleny základní pojmy. Druhá kapitola se zabývá kulturními a sportovními příležitostmi regionů, jakým způsobem ovlivňují rozvoj regionů a dále jsou zde vymezeny oblasti, které jsou obsahem Strategie regionálního rozvoje ČR. Ve třetí kapitole jsou definovány faktory ovlivňující kulturní a sportovní příležitosti v regionech. Tyto faktory vycházejí z oblastí Strategie regionálního rozvoje ČR. Na konci této kapitoly jsou popsány formy sběru dat. Zásadní informace pro zpracování této práce mi poskytli pracovníci ČSÚ v Jihlavě a v Pardubicích. Dále jsem čerpala informace, které jsou zveřejňovány ČSÚ a krajskými úřady.

Další část této práce je věnována komparaci Pardubického kraje a kraje Vysočina, kde hlavními zkoumanými oblastmi jsou kultura a sport.

Nejprve jsem porovnála kraje podle jednotlivých obcí. Ze součtu všech hodnot za jednotlivé obce se v Pardubickém kraji nachází více sportovních zařízení než v kraji Vysočina. Kraj Vysočina v tomto případě disponuje větším množstvím kulturních zařízení. Vzhledem k tomu, že se oba kraje liší rozlohou, počtem obcí a obyvatel, bylo nutné provést porovnání podle relativních hodnot faktorů. Při přepočtu hodnot na rozlohu a počet obcí se ukázalo, že v Pardubickém kraji se nachází větší počet kulturních i sportovních zařízení než v kraji Vysočina. Z hlediska počtu obyvatel má Pardubický kraj převahu v počtu sportovních zařízení a v kraji Vysočina naopak převažují kulturní zařízení.

Porovnáním jednotlivých okresů se ukázalo, že v oblasti kultury mají největší zastoupení okresy Třebíč a Žďár nad Sázavou. Což je dáno tím, že tyto dva okresy jsou největší a mají nejvíce obcí. Poslední místo připadá okresu Pardubice, který je svou rozlohou nejmenší s nižším počtem obcí. Nejvíce sportovních zařízení se nachází v okresu Ústí nad Orlicí a Žďár nad Sázavou. Nejnižší místo v počtu sportovních zařízení připadá okresu Jihlava.

Nakonec jsem provedla komparaci krajských měst. Vzhledem k počtu obyvatel připadá více kulturních a sportovních zařízení městu Jihlava.

Popis každé oblasti je doplněn o příslušné tabulky a grafy uváděné přímo v textu.

V závěrečné části této bakalářské práce jsou popsány hlavní rozdíly, kterými se mezi sebou kraje odlišují a naopak, co mají společného v oblasti kultury a sportu. Dle mého zjištění jsem došla k tomuto závěru. V porovnání s Pardubickým krajem se v kraji Vysočina nachází větší množství kulturních památek, hradů, zámků, církevních staveb, pokrývajících v podstatě celé jeho území. Vzhledem k většímu počtu obcí a větší rozloze se v kraji Vysočina nachází i větší počet knihoven, kin a ostatních kulturních zařízení. V oblasti sportu je na tom lépe Pardubický kraj. Kraj Vysočina je vybavený dostatečným množstvím koupališť, bazénů a hřišť. Oproti tomu je zde nízký počet krytých bazénů a na celém území není jediný krytý stadion.

Závěrem lze uvést, že tato práce může být použita jako podklad pro další práce, které by se zaměřovaly na toto téma z širšího pohledu nebo se zabývaly specifickou oblastí kultury nebo sportu v regionech. Nabízí se zde možnost provádění analýz na základě dat, která by byla získána například pomocí dotazníkových šetření.

Seznam použité literatury

- [1] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Krajská reprezentace Pardubice. *Město Pardubice v číslech*. Pardubice : Český statistický úřad, 2007. 187 s. ISBN 978-80-250-1498-1.
- [2] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Krajská správa Jihlava. *Statistická ročenka kraje Vysočina 2007*. Jihlava : Český statistický úřad, Krajská správa Jihlava, 2007. 399 s. ISBN 978-80-250-1595-7.
- [3] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Krajská správa Pardubice. *Statistická ročenka Pardubického kraje 2007*. Pardubice : Český statistický úřad, 2007. 391 s. ISBN 978-80-250-1623-7.
- [4] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka České republiky 2007*. 1. vyd. Praha : Scientia, 2007. 783 s. ISBN 978-80-250-1515-5.
- [5] Goodall, B.: *Dictionary of Human Geography*. Penguin Group, London, 1987.
- [6] Hall, P.: *Urban & Regional Planning*. Routledge. London, New York, 1992, 259s.
- [7] Hradý.cz, cestujte s přehledem [online]. 1995-2008 [cit. 2008-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.hradý.cz/>>.
- [8] Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 448 s. ISBN 80-86473-80-5.
- [9] *Kulturní politika* [online]. 2006 [cit. 2008-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=1286>>.
- [10] Lacina, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 70 s. ISBN 978-80-86754-74-1.
- [11] Ministerstvo pro místní rozvoj . *Hlavní faktory regionálního rozvoje ČR - Kulturní potenciál, Cestovní ruch a Veřejná správa* [online]. 1997-2008 [cit. 2007-12-04]. Dostupný z WWW: <www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/faktory-regionalniho-rozvoje-cr-kultura/1001179/46067/>.
- [12] Ministerstvo pro místní rozvoj. *Regionální politika EU* [online]. 2003-2007 [cit. 2007-12-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>>.
- [13] Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zásady regionální politiky ČR* [online]. 1997-2008 [cit. 2007-12-04]. Dostupný z WWW: <www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/zasady-regionalni-politiky-cr/1001179/46053/>.

- [14] MŠMT. *Směry státní politiky na období 2004 - 2006* [online]. 2006 [cit. 2008-03-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/sport/smery-statni-politiky-na-obdobi-2004-2006>>.
- [15] NIPOS : Národní informační a poradenské středisko pro kulturu [online]. 2006-2007 [cit. 2008-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.nipos-mk.cz/>>.
- [16] RIS. *Mikroregiony* [online]. 2005-2008 [cit. 2008-01-25]. Dostupný z WWW: <http://www.risy.cz/mikroregiony_kraj_vysocina>.
- [17] RIS. *Portál Regionálních Informačních Servisů* [online]. 2005-2008 [cit. 2008-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/index.php?pid=202>>.
- [18] Šilhánková, V. *Veřejné prostory v územně plánovacím procesu*. 1. vyd. Brno : Vysoké učení technické v Brně, 2003. 146 s. ISBN 80-214-2505-9.
- [19] Vanhove, N. a Klaassen, L. H.: *Regional Policy: A European Approach*. Aveburg, Aldershot, Brookfield, 1987. ISBN 0-566-05413-2.
- [20] Wokoun, R. *Česká regionální politika v období vstupu do EU*. 1. vyd. Praha : VŠE, 2003. 326 s. ISBN 80-245-0517-7.

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČSTPS	Český svaz tělesně postižených sportovců
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
GIS	Geografický informační systém
HDP	Hrubý domácí produkt
IRIS	Integrovaný regionální informační servis
KROK	Krajská a okresní statistika
LAU	Místní administrativní jednotka
MOS	Městská a obecní statistika
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NPÚ	Národní památkový ústav
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
RAMIS	Regionální a municipální informační systém
RIS	Regionální informační servis
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu

Přílohy

Příloha A

Počet kulturních a sportovních zařízení v jednotlivých okresech [Vlastní]

Přehled faktorů	Pardubický kraj				Vysočina				
	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Fk1 Veřejná knihovna	86	104	112	124	136	99	89	161	114
Fk2 Kino	6	8	9	12	9	10	9	9	7
Fk3 Divadlo	4	6	4	4	0	2	2	1	2
Fk4 Přírodní amfiteátr	7	6	6	3	6	1	3	10	10
Fk5 Muzeum	15	7	13	19	7	9	17	11	8
Fk6 Galerie	14	9	14	9	8	21	9	19	14
Fk7 Ostatní kulturní zařízení	73	83	117	101	107	116	149	153	156
Fk8 Středisko pro volný čas dětí a mládeže	14	18	22	16	11	11	2	15	15
Fk9 Zoologická zahrada	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Fk10 Sakrální stavba	117	65	121	151	84	102	69	104	119
Fk22 Památky UNESCO	0	0	1	0	0	1	0	1	1
Fk23 Národní kulturní památka	2	3	2	0	2	3	0	4	1
Fs4 Sportovní gymnázium	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Fs19 Koupaliště a bazény	12	7	20	18	13	3	31	21	17
Fs20 Kryté bazény	3	2	2	4	1	3	1	4	6
Fs21 Hřiště	158	201	173	180	164	131	115	188	187
Fs22 Tělocvičny	64	82	83	111	62	58	42	74	82
Fs23 Stadiony otevřené	12	14	9	13	6	6	11	11	9
Fs24 Stadiony kryté	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Fs25 Zimní stadiony	4	2	5	8	5	2	2	3	6
Fs26 Ostatní sportovní zařízení	58	53	71	113	19	31	54	20	70